

TITIA LANGE-VAN DER MEULEN

De politieke wereld van Cornelis Troost

Een nieuw perspectief 1696-1750
op 10 schilderijen

De politieke wereld van Cornelis Troost (1696-1750)

Voor Liewe, Jens, Jasmijn en Jelte

De politieke wereld van Cornelis Troost (1696-1750)

Een nieuw perspectief op 10 schilderijen

TITIA LANGE-VAN DER MEULEN

Hilversum
Verloren
2025

Deze publicatie is mede tot stand gekomen dankzij financiële bijdragen van het De Gijselaar-Hintzenfonds, de Gilles Hondius Foundation en de Dr. C. Louise Thijssen-Schoute Stichting

Thijssen-Schoute Stichting

Afbeeldingen op het omslag:
voorkant: fragment uit *Officieren in een wachtlokaal*, schilderij van Cornelis Troost 1748 (Huis Singraven, Denekamp);
achterkant: fragmenten uit *Portret van Joan Jacob Mauricius, gouverneur-generaal van Suriname*, schilderij van Cornelis Troost 1741 (Rijksmuseum, Amsterdam) en *Ruiterslag op een instortende brug*, schilderij van Cornelis Troost 1741 (Armémuseum, Stockholm).

ISBN 978 94 6455 188 4

© 2025 Titia Lange-van der Meulen
Uitgeverij Verloren
Torenlaan 25, 1211 JA Hilversum
www.verloren.nl

*No part of this publication may be reproduced in any form without written permission from the publisher.
This book has been produced in accordance with the regulations of the EUDR and GPRS.*

Inhoudsopgave

Voorwoord	9
Inleiding	11
1 Historiografie	18
1.1 De Republiek en de Europese politieke en militaire omstandigheden (1700-1740)	18
1.2 Vredesjaren in de Republiek (1713-1740)	21
1.2.1 Verdediging van de steden	23
1.2.2 Verdediging van de landsgrenzen	24
1.3 De Poolse Successieoorlog (1733-1738)	24
1.4 De Oostenrijkse Successieoorlog (1740-1748)	25
1.5 VOC en WIC	27
2 Een nieuwe lezing van het verhalende portret van Cornelis Troost: geen gouverneur-generaal, maar een koopman-regent	29
Woord vooraf	29
2.1 Het portret van een man te midden van intrigerende voorwerpen	32
2.2 ‘Het spel der vergissing’	34
2.3 Opnieuw vergissingen in het spel	35
2.4 Mauricius, gouverneur-generaal van Suriname	40
2.5 Jacob Voordaagh, een koopman-regent in goede doen	44
2.6 Handelsbelemmeringen in de Oost	49
2.7 Blik op het Westen	53
Epiloog	57
Conclusie	58

3	Een vreemde eend in de bijt: buitenlandse politieke en militaire bemoeienis	61
3.1	De kortegaarde; traditionele typering en motieven	61
3.2	De kortegaardes van Troost	63
3.3	Het schilderij uit 1736	65
3.3.1	Een Russische kozak op bezoek	68
3.4	De Republiek wordt de oorlog ingetrokken	74
3.5	Troosts kortegaardes nieuwe stijl	76
3.6	Het schilderij uit 1744	77
3.7	Het schilderij uit 1746	80
3.8	Het schilderij uit 1747	84
3.9	Een ongedateerd schilderij	90
3.10	Na de Fransen komen de Russen eraan, maar de Oostenrijkers blijven	91
3.10.1	Het eerste schilderij uit 1748	93
3.10.2	Het tweede schilderij uit 1748	97
	Epiloog	102
	Conclusie	108
4	Over een beroemde Zweedse veldslag en een intrigerende aantekening achterop een schilderij	110
4.1	Een poging tot identificatie	112
4.2	Zweedse bronnen	113
4.3	Graaf Carl Gustaf Tessin	115
4.3.1	Onderzoek naar een mogelijke plaats van ontmoeting in 1741	119
4.4	De Grote Noordse Oorlog (1700-1721)	122
4.4.1	De slag bij Narva	125
4.5	Troosts verbeelding	127
4.5.1	Meer aanwijzingen	127
	Epiloog	133
	Conclusie	136
5	De pijnlijke ontmoeting: een geruchtmakende gebeurtenis in het Russische Kazan	138
5.1	Eerdere pogingen tot identificatie	139
5.2	De carrières van verschillende leden van de familie Von Hessen-Homburg	142
5.3	Banden met Rusland	143

5.4	Nieuwsgaring over westerlingen in dienst van het Russische hof	144
5.5	Militaire inspectie of pijnlijke ontmoeting?	146
5.6	Spelers op het Russische politieke toneel	147
5.7	De paleisrevolutie van 1741	150
5.8	De pijnlijke ontmoeting in Kazan	152
5.9	Meer aanwijzingen	154
	Epiloog	158
	Conclusie	159
	Summary of the chapters 2 to 5	162
	Verantwoording van de afbeeldingen	174
	Literatuurlijst	175
	Vindplaatsen	179
	Register	180
	Noten	185

Voorwoord

Tijdens mijn studie raakte ik geïnteresseerd in het werk van de kunstschilder Cornelis Troost en de tijd waarin hij leefde. Het onuitputtelijke naslagwerk voor zijn oeuvre was voor mij de monografie van Jan Wolter Niemeijer. Bij een beschouwing van vier schilderijen van Troost vielen mij enkele bijzondere zaken op: op een globe een opvallende kleur blauw binnen de contouren van het Noord-Amerikaanse Florida en de twee ruw geschetste schepen die Kaap Hoorn leken te hebben gerond; een militair in een opvallend tenue en met een merkwaardige rode muts op in een Hollands wachtlokaal; cavaleristen met dezelfde uitdossing en dito mutsen vluchtend over een instortende brug en ten slotte enkele grappig kijkende mannen te paard, in een serieuze setting. Dit waren de triggers die mij aanzetten tot een onderzoek dat door zijn verscheidenheid plaatsvond in binnen- en buitenlandse archieven en musea. Een instituut als de *KB-Nationale Bibliotheek* in Den Haag met behulpzame medewerkers en een veelheid aan boeken en nuttige websites, was daarbij tevens onmisbaar.

Zonder hulp van deskundigen gaat zoiets niet. Dank aan Farida Guseynova, beheerder/conservator van het *Czaar Peterhuisje* in Zaandam, Andreas Mengel, archivaris van het *Stadtarchiv Bad Homburg v.d. Höhe*, Jan de Mispelaere, archivaris en historicus van het *Riksarkivet/The Swedish National Archives* in Stockholm en Rauno Vaara, archivaris van het *Armémuseum* eveneens in Stockholm. Zij voorzagen mij op een prettige wijze van belangwekkende informatie en documenten.

Om de uitwerking van het onderzoek zo lang vol te kunnen houden, was het fijn dat de familie achter mij stond. Het is dankzij de steun van mijn echtgenoot Siebert dat ik dit boek heb kunnen schrijven. Hij las mee en gaf goede raad. Mijn grote dank gaat vooral uit naar Laurens die ondanks een drukke baan en gezin, tijd heeft vrijgemaakt om het boek te redigeren. Hij dacht mee met het onderwerp en hij stond mij met nuttige adviezen op zijn kenmerkende rustige en heldere wijze bij.

Kasper, met zijn brede ervaring, technische kennis en grote inzet was een onmisbare hulp. Hun tips, ook die van Rogier, belangstelling van kleinkinderen en intimi waren voor mij zeer waardevol; vriendin Judith Harren, met haar uitgebreide archiefkennis, bemoedigde mij als het eens tegenzat.

De uitgave van dit boek is financieel mogelijk gemaakt door de bijdragen van een aantal sponsors. De besturen van het De Gijselaar-Hintzenfonds, de Gilles Hondius Foundation en de Dr. C. Louise Thijssen-Schoute Stichting ben ik hier zeer erkentelijk voor.

Tot slot, maar niet in het minst, wil ik mijn dank uitspreken aan de uitgever Thys VerLoren van Themaat voor zijn vertrouwen en zijn vakbekwame hulp.

Inleiding

Het boek dat voor u ligt, behelst het verslag van een onderzoek naar een bekend en een onbekend deel van het werk van de Amsterdamse kunstschilder Cornelis Troost (1696-1750) en geeft beschrijvingen, analyses en (her)identificaties van enkele van zijn schilderijen.

Amsterdam, de stad waar Troost was geboren, woonde en werkte, had tot ver in de achttiende eeuw een oligarchische regeringsvorm: de macht was in handen van een klein aantal puissant rijke regentenfamilies. Zij bestuurden de stad en zij verdeelden de lucratieve banen onder elkaar. In hun vrije tijd hielden zij zich onder andere bezig met literatuur, kunst, het verzamelen van exotica en bezoek aan het theater. De kunst van de zeventiende eeuw was onder hen populair.¹ De fascinatie voor zeventiende-eeuwse kunst is altijd gebleven, ook bij (kunst)historici. Lange tijd besteedden onderzoekers veel minder aandacht aan het dagelijkse leven en de kunst uit de eerste helft van de achttiende eeuw, zodat over de vervaardigers van beeldende kunst uit die periode ook minder bekend was dan over hun zeventiende-eeuwse voorgangers. Zo is pas recentelijk een groot onderzoek gestart naar het oeuvre van de best betaalde kunstschilder uit die tijd, de uit Amsterdam afkomstige Jacob de Wit (1695-1754).² Zijn plaatsgenoot Cornelis Troost kreeg enkele decennia daarvóór wel al meer aandacht. In 1973 schreef Jan Wolter Niemeijer (1927-2021) een proefschrift naar aanleiding van zijn onderzoek naar het leven en het oeuvre van deze kunstschilder.³ Niemeijer heeft verklaringen proberen te vinden voor zoveel mogelijk van Troosts kunstwerken. Met verschillende deskundigen trachtte de biograaf de veelheid aan voorstellingen te identificeren. Dat was vaak succesvol, maar is soms slechts gedeeltelijk of niet gelukt. Er zijn werken waarvan de personages niet, onjuist of niet afdoend geïdentificeerd zijn of waarin onduidelijk is gebleven welk tafereel zich op de schilderijen afspeelt. In dit boek is een aanvang gemaakt de leemten in de kennis over het werk van Troost op te vullen.

De bronnen die informatie bevatten over het leven van Cornelis Troost zijn schaars. In het tweede decennium van de achttiende eeuw beleefde hij zijn tienerjaren als schildersleerling, en als beginnend acteur in dienst van de Amsterdamse schouwburg. In 1720 nam Troost ontslag en woonden hij en zijn aanstaande bruid Maria van Duijn, tijdens hun ondertrouw op 29 november 1720, in Zwolle. In 1721 werd Troost alweer aangenomen bij de Amsterdamse schouwburg, aanvankelijk als acteur, maar vanaf 1723 uitsluitend als decorateur. De band met de schouwburg en de medewerkers zou zijn leven lang duren. De kunstschilder die naam had gemaakt met het levensechte portret van (toneel)dichter en koffiehuishouder Willem van der Hoeven (circa 1723), kon daarna vele opdrachten in dit genre tegemoetzien. De talloze grootverdienende kooplieden en reders waren op zoek naar allerlei statusverhogende uitingen. Daarbij behoorde ook het laten schilderen van hun portret, hetzij als persoon, hetzij in familie- of in corporatieverband. Hoewel uit die kringen traditiegetrouw de voornaamste opdrachten kwamen, heeft Niemeijer in zijn onderzoek toch aangetoond dat Troosts oeuvre slechts maximaal vijftien regentenportretten telt. Volgens de biograaf vormen zij bij Troost een volstrekte minderheid naast de beeltenissen van mensen uit het artistieke milieu. Veel van zijn modellen staan in een zekere relatie tot de schouwburg.⁴

Na analyse door de vroegste kunsthistorici ontstond een idee over het karakter van Troost. Zij ontdekten in zijn werk diverse grappige elementen en dichtten hem daarom een gevoel voor humor toe. Daarnaast heeft Niemeijer het ook weleens over Troosts gevoel voor actualiteit, maar door de grote omvang van zijn studie, kwam de biograaf niet tot uitdieping van dit idee. Hij meende dat de kunstschilder zich het beste thuisvoelde in het luidruchtige artiestenmilieu van de theaterwereld, en in de rustige kabinetten van de verzamelaars en kunstliefhebbers. De theaterstukken gaven Troost tot heden de meeste roem en daaraan heeft hij zijn imago te danken: schilder van scènes uit kluchtige toneelstukken.⁵

Niet toevallig verliep de fase waarin Troost zich fanatiek bezighield met het militaire genre nagenoeg gelijk aan de periode van de Oostenrijkse Successieoorlog (1740-1748). Hoewel hij ook militairen in het veld, in ruste of in gevecht schilderde, zijn toch zijn 'kortegaardes' het meest bekend geworden. Kortegaardes zijn kunstzinnige afbeeldingen van militairen in een wachtlokaal.⁶

Biograaf Niemeijer veronderstelde dat Troost Oranje- en Engelsgezind was. Dit toonde hij aan met zijn bespreking van de bekende kortegaarde uit 1747. Uit nieuw onderzoek blijkt echter dat dit uit de andere door Troost geschilderde kortegaardes ook af te leiden is.⁷

Orangisten wilden de Republiek der Verenigde Nederlanden (hierna te noemen de Republiek) graag geleid zien door een prins van Oranje. De kunstschilder toont zijn Oranjegezindheid ook in enkele andere schilderijen. Het jaar 1747 moet voor hem een hoogtepunt zijn geweest; hij schilderde de feestelijkheden op de Dam ter gelegenheid van de verheffing van Willem IV tot stadhouder.⁸ Uit hetzelfde jaar is het schilderij *Een ruiter voor de herberg 'De Herderin'*. Er wordt verondersteld dat de ruiter Balthazar Nolthenius (1701-1755) is. Op dit schilderij heeft Troost alle personen met oranje versiersels getooid: de ruiter, de militair die aan een tafeltje zit, het dienstmeisje dat hem het drankje had gebracht en het kleine kind dat kippen voert. Zelfs de staart van het paard heeft een oranje strik en om de hals van een hond zit een oranje lint. Volgens de familiechroniek was Balthazar, evenals zijn vader, Oranjegezind.⁹

Omdat er geen bronnen zijn die vermelden dat Troost zijn woonplaats Amsterdam langdurig heeft verlaten, meenden historici dat hij voor zijn omvangrijke oeuvre stevast inspiratie in de eigen regio vond. Voor zover bekend heeft de rasechte Amsterdammer de meeste van zijn portretten, theaterscènes, landschappen, interieurstukken, buiten- en stedelijke taferelen inderdaad in eigen land gesitueerd.¹⁰ Het voert echter te ver om zijn gehele oeuvre als zodanig te beschouwen. Zijn schilderijen die in dit nieuwe onderzoek zijn geanalyseerd, bevatten elementen waardoor aangenomen kan worden dat Troost in een betrekkelijk korte tijd veel afbeeldingen heeft gemaakt die geïnspireerd zijn door politieke of militaire toestanden in eigen stad, land, maar ook in Engeland, andere delen van Europa en zelfs ver overzee.

Een heel bekend mansportret komt in het tweede hoofdstuk aan de orde. Het werk wijkt af van de overige hoofdstukken, omdat het niet zoals de andere te bespreken schilderijen tot het militaire genre gerekend wordt. Het bijzondere bijwerk verwijst echter naar gebeurtenissen in Hollandse koloniën, in zowel de Oost als in de West, die met politiek te maken hebben. Troost laat hierin op subtiele wijze zien kritisch te staan tegenover het beleid dat in die streken door de Hollandse machthebbers is gevoerd. Hij heeft hiervoor zijn blik toch op gebieden

ver over de landsgrenzen van de Republiek moeten richten. Door het koloniale bezit van de Republiek en van onze toenmalige bondgenoot Engeland, zijn de politieke situaties in die gebieden en in Europa niet los van elkaar te zien. Troost kon van dit alles gemakkelijk op de hoogte zijn. Over nieuws uit deze delen van de wereld werd veelvuldig geschreven in kranten, tijdschriften en nieuwsperiodieken, die ruim voorhanden waren in een stad als Amsterdam.

In de zeventiende en achttiende eeuw zijn vele honderden tijdschriften verschenen. Nederlandstaligen (lees: vooral stedelingen) uit de Republiek hadden een grote keuze uit vele nieuwsperiodieken. Er waren overigens ook uitgevers die hun nieuws in een andere taal afdrukten. De verslagen over belangrijke en minder belangrijke gebeurtenissen in binnen- en buitenland voldeden aan een grote behoefte. Veel landgenoten verdienden hun geld in de handel en behalve nieuws dat daarmee rechtstreeks was verbonden, was het hiervoor minstens zo belangrijk om kennis te hebben van de politieke situaties in binnen- en buitenland. Zo werd er geschreven over de stand van zaken in de koloniën en soms ook over gebieden die met die koloniën te maken hadden. Het buitenlandse nieuws ging vaak over de Europese politieke en militaire ontwikkelingen.¹¹ Veel berichtgeving ging over oorlog. Dit nieuws werd verantwoord door teksten uit officiële documenten en brieven in de nieuwsperiodieken af te drukken.

Wie vandaag de dag het nieuws uit de achttiende eeuw wil lezen, komt vrijwel direct uit bij de dagelijkse kranten. Voor Noord-Holland waren de belangrijkste de *Oprechte Haerlemsche Courant* en de *Amsterdamse Courant*. Zeer informatief was de vrijwel in zijn geheel bewaard gebleven periodiek de *Europische Mercurius* die in het grootste deel van haar bestaan tussen 1690 en 1757 in Amsterdam werd uitgegeven. Met ingang van 1740 kreeg het blad de nieuwe hoofdtitel *Nederlandsch gedenkboek of Europische Mercurius*.¹² De naam is gebaseerd op de inhoud – het nieuws uit Europa – en op de brenger ervan, die op de titelprenten gepresenteerd wordt als *Mercurius*, de bode van de goden. Deze figuur heeft een relatie met de handel en hij is stevast te herkennen aan zijn gevleugelde helm of hoed, gevleugelde sandalen en een slangenstaf in zijn hand die als een symbool van voorspoed kan worden gezien. Soms heeft hij een tas met berichten bij zich. Door het hoofdthema oorlog en vrede zijn ook Mars en Pax als allegorische figuren op de titelprenten van de periodieken weergegeven. Pax, de godin

van de vrede, is te herkennen aan haar elegante kledij, aan een of meer laurier- of olijftakken in haar handen als teken van vrede en aan een krans die zij vaak op haar hoofd heeft. De oorlogsgod Mars is – meestal staand – als krijger afgebeeld, en zijn militaire uitrusting en wapentuig heeft hij dicht bij zich. Een opgeheven zwaard of speer, een schild of een toorts tonen zijn agressieve instelling. Op de titelprenten staan ook dieren, die symbool staan voor landen. Zo is de leeuw het symbool voor de Republiek. Zijn grootte en houding, zittend of staand, geeft aan welke positie de Republiek in dat jaar had ten opzichte van de andere landen van Europa. De leeuw is vaak afgebeeld met attributen. In zijn rechterklauw houdt hij een zwaard vast dat staat voor zijn strijdvaardigheid en de zeven pijlen in zijn linkerklauw symboliseren de zeven stemhebbende gewesten in de Staten-Generaal van de Republiek.¹³

Van een ander zeer gedetailleerd nieuwsblad, de *Nederlandsche Post-Ryder*, dat maandelijks uitkwam, zijn helaas erg weinig exemplaren behouden gebleven. Van andere bronnen waar de reeds genoemde nieuwsbladen in voetnoten naar verwijzen, is vaak geen enkel exemplaar nog te vinden. Van de *Europische Mercurius*, die twee keer per jaar uitkwam en daarna jaarlijks werd gebundeld, zijn alle uitgaven tussen 1700 en 1750 – de periode die voor het onderzoek is onderzocht – wel bewaard gebleven.¹⁴

Troost heeft voor het maken van zijn schilderijen ongetwijfeld informatie moeten verzamelen. Bepaalde bronnen voor zijn werk waren dicht bij huis te vinden. In Amsterdam was hij in bepaalde kringen een geliefd portrettist. Hij kon de belevenissen van de Amsterdamse schutters en de burgerwacht met eigen ogen gadeslaan.¹⁵ Informatie over avonturen ver van huis was, zoals eerder gezegd, ruim voorhanden.

Uit nieuw onderzoek blijkt dat Troost een belezen man was, die minstens vanaf het midden van de jaren dertig van de achttiende eeuw de politieke en militaire ontwikkelingen in Europa en in de koloniën op de voet volgde. Dit was mogelijk omdat er juist toen, gezien de steeds spannender wordende tijden, veel over werd geschreven. Kranten berichtten tevens vaak over situaties in de koloniën en een grote stroom brieven, zowel zakelijk als privé, vond zijn weg vanuit de koloniën naar het vaderland en vice versa.¹⁶ Nieuwtjes werden in de koffiehuisen besproken; talloze reizigers uit binnen- en buitenland streken in herbergen neer en vertelden daar hun verhalen. In Amsterdam konden de nieuwsberichten gemakkelijk door de kunstschilder worden geraadpleegd,

want Troost woonde dichtbij de uitgiftepunten van al deze bronnen, de buurt rond de Dam. Titelplaten en historieprenten van verschillende nieuwsperiodieken zijn tevens te beschouwen als nieuwsprenten. Ze werden daar ook wel los verkocht.¹⁷ Dit konden voor Troost allemaal inspiratiebronnen zijn geweest. Ook kon het werk van vroegere collega-kunstschilders tot voorbeeld dienen. Waar de gebeurtenissen een beroep deden op zijn kritische geest of op zijn gevoel voor humor, trachtte Troost die in beeld uit te drukken.

De centrale vraagstelling voor dit onderzoek luidt: in hoeverre zijn de onderzochte schilderijen van Cornelis Troost uitingen van zijn beeld van de politieke en/of militaire gebeurtenissen in Europa en in de koloniën die tijdens zijn leven hebben plaatsgevonden? Bijkomende vragen zijn: door welke bronnen heeft hij zich voor zijn composities laten inspireren? Waren er opdrachtgevers of was het werk voor de vrije markt bedoeld?

Dit boek bestaat uit vijf hoofdstukken; vier ervan gaan over tien onderzochte schilderijen van Troost. De kunstwerken zijn binnen een tijdsbestek van enkele jaren vervaardigd, namelijk tussen 1741 en 1748; een belangrijke voorloper uit 1736 past tevens in het verhaal. De kunstwerken hebben te maken met belangrijke politieke en militaire zaken, al hebben deze niet allemaal in het jaar van vervaardiging door Troost plaatsgevonden. Om in de hoofdstukken niet te veel zijpaden te hoeven bewandelen, zal in een apart hoofdstuk in vogelvlucht de benodigde achtergrondinformatie worden gegeven. De analyses van de schilderijen kunnen alleen begrepen worden door de politieke, militaire en maatschappelijke context te omschrijven van de achttiende-eeuwse wereld waarin Troost leefde.

In hoofdstuk 1 Historiografie zullen daarom die situaties en die begrippen uit de geschiedenis van de Republiek aan bod komen die direct te maken hebben met de hoofdstukken 2 tot en met 5, waarin de analyses van de schilderijen plaatsvinden.

Het schilderij dat in hoofdstuk 2 wordt besproken, betreft het portret van een man. Dit werk wijkt af van de rest, dat namelijk tot het militaire genre wordt gerekend. Uit mijn onderzoek blijkt dat het portret ruim 60 jaar geleden niet juist is geïdentificeerd. In het tweede deel van het hoofdstuk wordt betoogd wie de man op de gouache van Troost dan wél kan zijn. Naast de argumentatie die gestoeld is op literatuur- en ar-

chiefonderzoek, zijn in dit hoofdstuk tevens alle portretten opgenomen die van belang kunnen zijn. Het vergelijken van deze portretten bracht echter zoveel onzekerheden aan het licht, dat dit niet bij het nieuwe onderzoek is betrokken.

In hoofdstuk 3 worden de kortegaardes behandeld. Naar het lijkt heeft Troost in 1736 zijn oeuvre met dit genre uitgebreid. Vanaf 1740 verschenen er meerdere versies van zijn hand, zes ervan worden in dit hoofdstuk behandeld. Zijn kortegaardes worden in militair-historisch perspectief geplaatst. Na een vergelijking met die van zijn zeventiende-eeuwse voorgangers, wordt onderzocht wat Troost met de verbeelding ervan heeft willen vertellen.

In hoofdstuk 4 wordt een werk van Troost gepresenteerd dat helaas niet in een Nederlands museum kan worden bekeken. Het schilderij is te vinden in de collectie van het Armémuseum in Stockholm. Het tafereel was tot op heden niet geïdentificeerd. In dit hoofdstuk wordt verslag gedaan van onderzoek dat gedaan is vanuit een bijzondere invalshoek: een aantekening op de achterzijde van het schilderij. Uit deze aantekening blijkt dat Troost zich in gebeurtenissen uit vervlogen tijden heeft moeten verdiepen.

In hoofdstuk 5 is de reden van het onderzoek dezelfde als in hoofdstuk 2. Op dit schilderij staat een militaire gebeurtenis, waarvan lange tijd gedacht is dat deze zich dicht bij huis heeft afgespeeld. De vork blijkt echter heel anders in de steel te zitten. In het tweede deel van het hoofdstuk wordt betoogd wat het tafereel voorstelt, en wie daarom de hoofdrolspelers op het schilderij zijn. Het resultaat van het onderzoek geeft opnieuw een kijk in de belezenheid van Troost. Het blijkt dat hij net als in het vorige hoofdstuk een verre blik over de landsgrenzen van de Republiek heeft geworpen. De kunstschilder laat hier op humoristische wijze zijn interesse in de politieke en militaire gebeurtenissen in Rusland zien.

Register

- Åbo *zie*: Vrede van Åbo
 Adler, Gun 114, 115, 119
 Adolf Frederik, koning van Zweden 113, 118, 122, 135, 136
 Aken 92, 98; *zie ook*: Vrede van Aken
 Amerika(ans) 27, 45, 54; *zie ook*: Noord- en Zuid-Amerika
 Amsterdam 11, 13-15, 18, 22, 27, 36, 38-42, 44-46, 55-59, 64, 65, 73, 97, 99, 102, 117-122, 133, 134, 136, 139, 144, 145, 152, 153, 160
 Amsterdamse Courant 14, 65, 70, 72
 Amsterdamse kermisfeest 101
 Amsterdamse schouwburg 12, 34, 45, 46, 48, 60, 119
 Andreaskruis 141, 142, 152, 160; *zie ook*: Orde van Sint Andreas
 Andreevsky-vlag 141
 Ankarcrona, Jakob, Mattias en Theodor (Christophers) 134, 135
 Anna Ivanovna, tsarina van Rusland 20, 24, 70, 143, 150
 Anna Leopoldovna, regentes 20, 149
 Anna van Hannover, Princess Royal en prinses van Oranje-Nassau 86, 140, 141
 Antwerpen 26, 80, 102
 Armémuseum (voorheen Artillerie-Museum) Stockholm 17, 110, 114, 128, 136
 Asselijn, Thomas 32, 38, 39
 Augustus II de Sterke, koning van Polen 24, 122, 124, 125, 148
 Augustus III, koning van Polen 24, 25, 70, 148
 Aved, Jaques-André-Joseph 117
 Azië 22, 27
 Azov 70, 71
 Balguerie, Daniel 120, 133, 134
 Balguerie, Jean 119
 Balguerie, Pierre 117, 119-121, 133, 136
 Barriëresteden 19, 23, 26, 79, 80, 82, 85
 Batavia 51, 52
 Bautier, Pierre 57
 Bempden, Anna Elisabeth 103-105
 Bengtsson, Frans Gunnar 132
 Berbice 27, 45, 55-57, 60
 Berbice, Sociëteit van 27, 45, 46, 53, 56, 58-60
 Beresowa 150
 Bergen op Zoom 26, 90, 91
 Berg(h), J. van den 139
 Besseling, John 40
 Biron, Ernst Johann von 20, 145, 146, 149-154, 157, 160
 Bleyswijk, F. van 112
 Bonneval, Claude Alexander 112, 113
 Bosnië en Herzegovina 113
 Boucher, François 117, 122
 Brabant 90, 140
 Breton, Antoine en J. 57
 Brug 110-113, 123-133, 135-137, 157
 Brunel, Pierre 121
 Brussel(se) 26, 57, 80
 Bühren, Ernst Johann *zie*: Biron, Ernst Johann von
 Burgerweeshuis 46
 Calkoen, Cornelis 103
 Caracas (Venezuela) 54
 Caribisch gebied 22, 27, 35, 45, 53, 59
 Catharina I, tsarina van Rusland 20, 147-150
 Cavalerie 132, 138, 140, 141, 146, 159, 160
 Cederhielm, Josias 132
 Ceylon 51, 52
 Chardin, Jean-Baptiste Siméon 117, 122
 Chevallier, Paulus 54
 Christoffers, Catharina 134, 135
 Christoffers, Coenraad 134
 Christoffers, Jacob I 134
 Christoffers, Jakob *zie*: Ankarcrona, Jakob (Christophers)
 Christoffers, Mattheus 134
 Christoffers, Mattias *zie*: Ankarcrona, Mattias (Christophers)
 Christoffers, Theodoor (Tore) 134
 Christoffers, Theodor *zie*: Ankarcrona, Theodor (Christophers)
 Churchill, John *zie*: Marlborough
 Clérac 119
 Coquimbo, Baai van 54
 Corneille 35, 48
 Corps de Guardes 61
 Courland *zie*: Koerland
 Cullogen 26, 85
 Cumberland, Willem Augustus, hertog van 85, 86

- Danielsson, Arne 114
 Dantzig 134
 Delfzijl 24
 Denemarken 122, 124
 Den Haag 36, 39, 99, 144
 Dichtlievende uitspanningen 36
 Dietz, prins Johan Willem Friso van 142
 Directeur de Compagnie, Portrait d'un 57-59
 Doelisten 27, 99
 Dollart 24
 Don Louis 55
 Dooreslaer, Johanna van 57, 58
 Drabanten 19, 127, 137
 Drie Kroontjes, de (of Het Gekroonde Coffyhuys) 159
 Drottningholm, Koninklijk Paleis 115
 Duitsche poëzie: (personificatie) 37
 Duits(ers) 18, 20, 21, 25, 39, 129, 134, 143-145, 147, 148, 150, 153
 Duitsland 71, 74
 Düna (rivier) 129
 Dureau, Martha 119
 Dürer, Albrecht 117
 Duijn, Maria van 12

 Edoperiode 49, 53
 Elgersma, Michiel 64
 Elisabeth I, tsarina van Rusland 20, 150, 152, 153, 155
 Elisabeth Jacoba (schip) 56
 Engeland 13, 14, 18, 19, 24-28, 55, 57, 71, 72, 74, 75, 79, 80, 84, 85, 92, 97, 123, 124
 Engels(en) 27, 55, 56, 71, 72, 75, 80, 85, 86, 108, 134
 Engelsgezinden 13, 26, 71-73, 83, 84
 Estland 123
 Eugenius van Savoye, prins 24, 25, 112, 113, 131, 132, 142
 Europa 13-16, 18, 19, 22, 24, 25, 27, 49-51, 55, 65, 79, 82, 93, 97, 102, 109, 123, 124, 133, 141, 144
 Europese 14, 18, 21, 54, 55, 116, 129, 145, 157
 Europese Mercurius 14, 15, 65, 69, 70, 72, 74, 75, 77, 80, 82, 83, 88, 89, 93, 96, 109, 113, 127, 129, 133, 140, 144, 152
 Expeditie 54, 55, 60

 Fabritius du Bourg, Louis 64
 Fellin zie: Viljandi
 Fleury, André Hercule de, kardinaal 118
 Florida 27, 28, 39, 55, 56, 59
 Frankrijk 19, 24-26, 71-76, 79, 80, 82-84, 92, 97, 108, 119, 121
 Frans-classicisme 48, 52
 Frans(en) 18, 24, 26, 36, 44, 48, 49, 54, 61, 71-73, 75, 79-83, 85, 88-92, 96, 97, 104, 108, 118, 120, 123, 134, 149
 Fraustadt 124
 Fredenheim, C.F. 135, 136
 Frederik IV (1671-1730), koning van Denemarken en Noorwegen 122, 124
 Friesland 99, 118

 Geallieerde(n) 26, 85, 91, 92, 122-124
 Geheim Cabinet 148
 Georgia 27
 Gersaint, Edmé-François 121
 Geyl, Pieter 85
 Gierigen Geeraard 38
 Glinstra 141; zie ook: Leithen, von der
 Globe 32, 39, 45, 55, 60, 120
 's-Gravenhaegsche Courant 72
 Grenadier(s) (mutsen / -petten) 111, 129, 141, 155
 Grenoble 57
 Groe, Dirk van der 45
 Groningen 99, 143
 Grootmacht, Tijdperk van de 128
 Grote Noordse Oorlog 19, 122, 123, 125, 137
 Guarda Costa 54, 55
 Gustav III, koning van Zweden 118, 135

 Haan, Mattheus de 50, 51
 Habsburg(se) 18, 25, 71, 123
 Haerlemsche Courant zie: Oprechte Haerlemsche Courant
 Hamburg 35, 38-42, 59
 Hannover, zie: Anna van Haren, Willem van 74, 79, 88
 Härleman, baron Carl 120
 Harlingen 118
 Hartsinck, regent Jan Casper 46
 Hattarna zie: Hoeden, Partij van de
 Havard, Henry 104, 105
 Heilige Roomse Rijk 25
 Heim, Anthonie van der 41
 Hempel, Christian Friedrich 145
 Hermannsberg 125, 127, 137
 Hessen-Homburg 141-144
 Hessen-Homburg, Frederik von 143
 Hessen-Homburg, Friedrich II, landgraaf von 142
 Hessen-Homburg, Friedrich III, landgraaf von 143
 Hessen-Homburg, Johann Karl Wilhelm Ernst Ludwig, (Karl) von 143
 Hessen-Homburg, Ludwig Johann Wilhelm Gruno, (Ludwig) von 143, 144
 Hessen-Homburg, Wilhelm Casimir von 141-143
 Hessen-Homburg, Willem van 138, 141, 159
 Hestia (Vesta) 104
 Hoeden, Partij van de 117, 118
 Hoeven, Willem van der 12, 159
 Hoey, Abraham van 82
 Hollaer(t), Elisabeth 119
 Holland 14, 19, 21, 22, 26, 39, 90, 140
 Hollandse (Nederlandse) leeuw 15, 74-77, 80, 83, 88, 90, 94, 101
 Hollandse (vrijheids)maagd 83, 104
 Holstein-Gottorp 122, 124
 Huchtenburgh, J. van 146

- Huijsen, Maria van 45
 Huydecoper, Balthasar 46, 48
- Imhoff, Gustaaf Willem baron van 51, 52
 Istanbul 104
 Ivan V, tsaar van Rusland 20
 Ivan VI, tsaar van Rusland 20, 149, 150
- Jacobus II, koning van Engeland, Schotland en Ierland 25
 Jakobieten / Jakobitisch / Jakobitisme 26, 85, 117, 118
 Jan Claesz. of [de] gewaande Dienstmaagt 32, 39
 Jenkins, kapitein Robert 28, 55
 Jonghe, Arnoud de 31
- Kaap Hoorn 54, 55, 58
 Kalmukken 143
 Kamperholmbrug 125-127
 Karel Eduard Stuart (Bonnie Prince Charlie) 26
 Karel II, koning van Spanje 18
 Karel VI, Oostenrijks-Habsburgs monarch en Heilig Rooms keizer 25
 Karel XII, koning van Zweden 19, 110, 113-116, 119-129, 132, 134-137, 142
 Karlshaven (Zweden) 134
 Karlskrona (Zweden) 134
 Kaspische Zee 143, 148
 Kazan / Cazan (Rusland) 138, 144, 151-153, 160
 Keith Schuchard, Marsha 117
 Kermisvreugd der kinderen 101
 Kiekkas, De weergalooze Amsterdamsche 99, 108
 Kist, Johannes Bastiaan 146
 Koerland (of Courland) 145, 149, 157
 Koffiehuis 12, 158, 159
 Koninklijk Paleis Stockholm 113, 115, 116, 118, 134-136
 Kortgaarde 12, 13, 17, 61, 63-65, 67, 69, 76, 77, 84, 88, 90, 93, 97, 102, 104, 107-109, 112
- Kousenband, *zie*: Orde van de
 Kozak 25, 68, 71, 73, 94, 97, 109, 112
 Krim, de 71, 143
 Kylymskoy-Ostrog 150
- Lagena 125
 Lank, J.A. van 139
 Lastman, Pieter 130, 137
 Leiden 39
 Leithen, von der 141; *zie* ook: Glinstra
 Leszczynski, Stanislaus, koning van Polen en hertog van Lotharingen 24
 Letland 92
 Ligonier, Jean Louis 85
 Lille 118
 Lingen 19
 Litouwen 92
 Lodewijk XIV, koning van Frankrijk 18, 19, 123
 Lodewijk XV, koning van Frankrijk 24
 Logement de Stad Lions 57
 Louvre, Het 117
 Löwenwolde, Gustav Reinhold von 145, 147, 149-155
 Lubeck 134
 Luik 45
 Lutternvelt, Remmet van 139-141, 152
- Maandelyksche Berichten Uit de andere Waerlt; Of de spreekende dooden 145
 Maastricht 90-93, 97
 Malplaquet, slag bij 142
 Maltzahn, Barbara Eleonora 152
 Maria Theresia van Oostenrijk, koningin van Hongarije en Bohemen, Heilig Rooms keizerin-gemalin 25, 26, 73, 74, 76
 Marlborough, John Churchill, hertog van 142
 Marre, Jan de 34, 35, 48
 Mars (god) 14, 15, 74, 77, 85, 86, 88, 93, 98
 Mauricius, Joan Jacob 29, 31, 34-43, 58, 59
- MCC (Middelburgse Compagnie) 54, 55
 Meer, regent Jeremias van der 46
 Mengden, baron Johan Henric von 145, 146, 149-153, 155
 Mercure historique et politique contenant l'état présent de l'Europe 144
 Mercurius, bode van de goden 14, 69-71
 Middelkoop, Norbert 46
 Milvische brug 130, 131
 Moers 19
 Molière 35, 48
 Momus 53
 Mons (of Bergen) 26, 80
 Moskou (Rusland) 21, 138, 144, 148, 151, 152
 Mottet, Guiliam Jasperszoon 45, 53, 57, 58, 60
 Mottet & Voordaagh 45, 49, 54, 55, 58
 Münnich, Burchard Christoph von 25, 71, 143, 145, 146, 148-156, 160
 Muts (Russische) 68, 69, 94, 96, 112, 129
 Muysken, Joan 114, 134-136
- Narva (Nerva) 122-128, 130, 132, 133, 137
 Nationalmuseum Stockholm 113, 118
 Nederlanden, Oostenrijkse *zie*: Zuidelijke Nederlanden
 Nederlanden, Spaanse *zie*: Zuidelijke Nederlanden
 Nederlandsch Gedenkboek of Europische Mercurius 14, 152
 Nederlandsche Post-Ryder, de 15
 Neman (rivier) 124
 Nemetskaja Sloboda *zie*: Slabode
 Nerva *zie*: Narva
 Nes, de 57
 Nevski *zie*: Orde van
 Niemeijer, Jan Wolter 11-13, 69, 76, 77, 83, 85, 103, 112, 114, 131, 133, 134, 139-141, 144, 146, 159

- Nil Volentibus Arduum 38
 Noord-Amerika 39, 55, 59,
 Noord-Europa *zie*: Europa
 Noord-Holland *zie*: Holland
 Noordse Oorlog *zie*: Grote
 Noordse Oorlog
 Noorwegen 122
 Nijmegen 39

 Oekraïne 143
 Offerhaus, Johannes 29, 34-
 37, 39, 57
 Oglethorpe, James Edward
 27
 Oldenburg 148
 Oortman, regent Jacob 46
 Oostenrijk 19, 23-26, 71-75,
 79, 80, 82, 102, 113
 Oostenrijkse Nederlanden
zie: Zuidelijke Nederlanden
 Oostenrijkse Successieoorlog
 12, 25-28, 69, 74, 75, 82, 97,
 102, 108, 122, 140
 Oost-Indië 35, 50
 Oostzee(gebied) 22, 134,
 137, 148
 Opper-Gelre 19
 Opperste Geheime Raad 147,
 148
 Oprechte Haerlemsche Cou-
 rant 14
 Oranjegezind(heid) 13, 26,
 83, 99, 108
 Oranje(-Nassau) 13, 19, 26,
 88, 90, 100, 108, 140
 Orde van de Heilige Alexan-
 der Nevski 148, 149
 Orde van de Kousenband
 140
 Orde van Sint Andreas 142,
 143, 148, 156
 Orde van de Poolse Witte
 Adelaar 148, 149, 156
 Osterman, Andreas (Hein-
 rich) 24, 25, 145, 147-150
 Ottomaanse Rijk 113
 Oude Mannen- en Vrouwen
 (gast)huis 46

 Pachtersoproer 26, 99
 Pallas Athena (Minerva) 104
 Panama 53
 Panpoëticon Batavum 29, 31

 Parijs 57, 76, 89, 116-119,
 121, 136, 139
 Pauw, Alida 39
 Pax (godin) 14
 Pelym 149, 150
 Perzen 20
 Peter I (de Grote), tsaar van
 Rusland 20, 21, 122, 124,
 125, 141, 143, 145, 147,
 148, 150
 Peter II, tsaar van Rusland
 20, 147, 148
 Picart, Bernard 64
 Piper, graaf Carl 132, 137
 Plantages Concordia, de
 Vigilantie, de Vriendschap,
 Westland 45
 Polen 25, 69-73, 96, 143, 148
 Poolse Successieoorlog 24,
 69, 72, 73
 Pothoven, Hendrik 31
 Pragmatieke Sanctie 25, 74
 Pretenders 25
 Prinsgezind 109
 Pruisen 19, 23, 25, 73, 74
 Purmerend 39

 Quinkhard, Jan Maurits 31,
 46-48, 64

 Raad van Indië 51, 52
 Racine 35, 48
 Raphael 117
 Rechtsgeleerde Maandelyke
 Uitspanningen 39
 Rehnskiöld, Karl Gustav
 124, 125
 Reinier Adriaanszoon *zie*:
 Saartje Jans
 Republiek der Verenigde Ne-
 derlanden (of de Republiek)
 13-19, 21, 22, 24-28, 34, 35,
 49, 52, 54-56, 63, 65, 71-77,
 80-83, 88, 89, 92, 96, 98,
 102, 108, 109, 119, 120, 123,
 124, 137, 158
 Rhoon, Willem Bentinck van
 26, 77, 79, 83, 90
 Riddarholmenkerk 120
 Rietstap, Johannes Baptista
 140
 Riga 124, 134, 144
 Rococo 117, 118, 122, 136

 Rome 116, 130
 Romond, Catharina Regina,
 van 134
 Ronneby *zie*: Karlskrona
 Rubens, Peter Paul 117, 122
 Ruë, Pieter de la 29, 31
 Rusland 17, 20, 21, 24, 71, 72,
 97, 118, 138, 141-145, 150,
 158, 159
 Russen, Russisch 21, 25,
 68-73, 91, 92, 94, 96, 97,
 109, 111-113, 117, 122-127,
 129, 133, 137, 138, 142-149,
 156, 160
 Rijksarchief Stockholm 120
 Rijn (rivier) 24, 71, 73
 Rijn, Rembrandt van 102,
 104, 105, 107, 108, 117,
 122, 130
 Rijswij(c)k, Theodora 119
 Rijswij(c)k, Theodore 119
 Ryaux, Georges 139

 Saartje Jans 32, 49
 Saksen / Saksisch 122, 124
 Sautijn, Jan 102
 Savoye (of Savoie) 24, 140;
zie ook: Eugenius van
 Savoye, prins
 Schepper, Gerard van de 41
 Scheurleer, Frederic Henri
 144, 153
 Schildt, Henrik 129
 Schlussemburg, Kasteel 149
 Schotland 85
 Schouman, Aert 35
 Schutters / schutterij 15, 23,
 27, 63, 67, 99
 Schwerin 142
 Siberië 138, 149, 150, 152,
 153, 155, 160
 Silezië 25, 74
 Sint Franciscus 54, 55
 Sint Louis 54, 55
 Six, familie 102-106
 Six, Jan (1618-1700, grootva-
 der) 102, 104, 105, 107,
 108
 Six, Jan (1668-1750, vader)
 102, 103
 Six, Jan (1730-1779, klein-
 zoon) 102-104, 106, 107
 Skåne 135

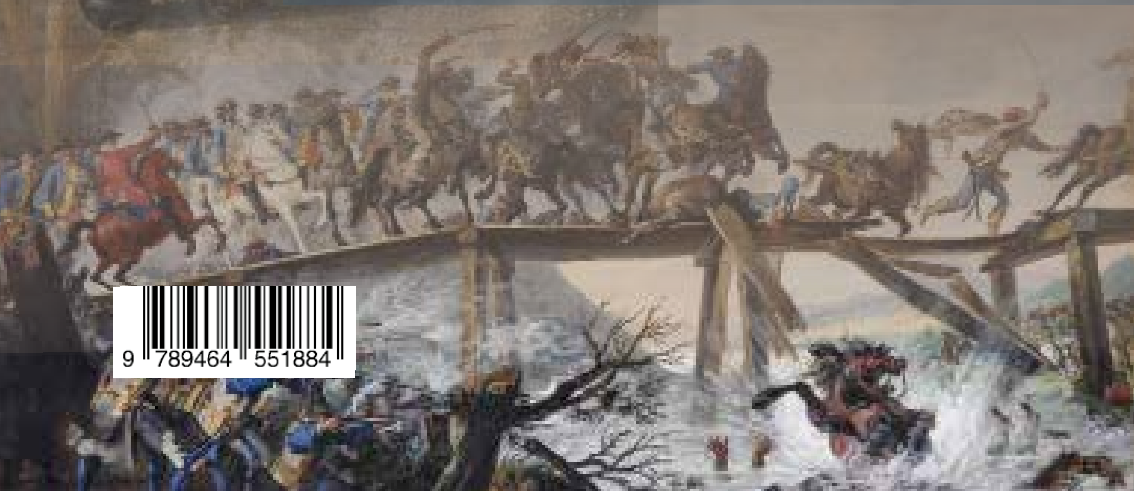
- Slabode (of Sloboda) 153
 Sleeswijk *zie*: Holstein-Gottorp
 Sluis 24, 83
 Solimanskoy 150
 Sommelsdijk, Van 41
 Sont 19, 124
 Sotheby's, Veilinghuis 129
 Spaans(e) 18, 19, 27, 28, 54, 123
 Spaanse Nederlanden *zie*: Zuidelijke Nederlanden
 Spaanse Successieoorlog 18, 19, 21, 73, 142
 Spanje 18, 19, 23-25, 27, 28, 54, 55, 57, 73
 Sparre, graaf Axel 126, 127
 Sparre, Ulrika Lovisa 116
 Spatzier, Anthony 38
 St. Augustine 28
 Staats(en) 24, 48, 74, 75, 79, 81, 83, 84, 102, 108, 109, 129, 141
 Staatsgezind 80
 Staring, Adolph 140
 Staten-Generaal 15, 26, 27, 42, 59, 71, 72, 82, 89, 91, 97
 Stawert, Daniel 129
 Stockholm 17, 19, 110, 113, 115, 117-120, 133, 134, 136
 Storkyrkan 115
 Stormaktstiden *zie*: Grootmacht, Tijdperk van de
 Stralsund 135, 142
 Stromberg, N. 129
 Suriname 27, 34, 35, 37, 39-43, 45, 56, 58, 59
 Suriname, Sociëteit van 27, 41, 42
 Swart, Marcelis de 91, 96, 97
 Swedenborg, Emanuel 117
 Tanjé, Pieter 29, 31, 35, 114, 133-136
 Tataars/Tataren 69-71, 138, 143, 148
 Tessin, Carl Gustaf 114-122, 129, 133, 135-137
 Tessin, Nicodemus de Jonge 115-117, 120
 Tessin, Nicodemus de Oude 115
 Tessinpaleis 115, 118
 Tessinpark 116
 Texel 37, 54
 Themis (Justitia) 104
 Tiber (rivier) 130
 Tobago 157
 Tourton, Isaacq 41
 Turken, Turks 20, 71, 112, 113, 143, 148
 Vaara, Rauno 114
 Vaick, Jan (Jean) 54, 55
 Valckenier 51, 52
 Valparaiso 54
 Venezuela 54
 Verenigde Nederlanden *zie*: Republiek der Verenigde Nederlanden
 Verlichting, de 49
 Versailles 82, 118
 Vervolg der dichtlevende uitspanningen 38
 Vesting(stad) 23, 24, 61, 64, 66, 70, 73, 79-83, 85, 90, 98, 108, 124, 125, 129, 148
 Viljandi (Fellin) 143
 Ville, abt Jean-Ignace 82, 89
 Vlaams/Vlaanderen 24, 54, 80, 83, 122
 VOC (Verenigde Oost-Indische Compagnie) 27, 28, 35, 49, 50, 52, 53, 58
 Volkerts, Clara Margaretha 134
 Voltaire (pseud. van Francois-Marie Arouet) 36, 48, 59
 Voordaagh, Jacob 44-49, 51, 53, 55-60; *zie ook*: Mottet & Voordaagh
 Voordaagh, Joan 45
 Voordaagh, Pieter 45
 Vrbas (rivier) 113
 Vrede van Åbo 118
 Vrede van Aken 27, 97, 102
 Vrede van Berlijn 74
 Vrede van Munster 23
 Vrede van Utrecht 18, 23
 Vrijmetselaars 117, 118
 Wachtlokaal 12, 61, 63, 65, 73, 77
 Wandelaar, Jan 64
 War of Jenkins' ear, The 28, 55, 59
 Wasiley-Ostrow 150
 Wassenauer van Twickel, Unico Willem, graaf van 76
 Watteau, Antoine 117, 122
 Westerman, Jurriaan 120
 West-Europa *zie*: Europa
 Westfalen 24, 147
 West-Indië 35, 55, 57
 West-Java 50
 Weyerman, Jacob Campo 72
 WIC (West-Indische Compagnie) 27, 28, 41, 58, 134
 Wilde, F.G. de, landmachtofficier 141, 142
 Wilde kust 53, 55, 56
 Willem III van Oranje-Nassau, Stadhouder en koning van Engeland, Schotland en Ierland 19
 Willem IV van Oranje-Nassau, stadhouder 13, 26, 27, 37, 79, 83, 85, 86, 88, 90, 99, 100, 102, 108, 140, 141, 159
 Willem Augustus, hertog van Cumberland *zie*: Cumberland
 Wismar 142
 Wit, Jacob de 11, 64, 117, 136
 Wolff-Bekker, Elizabeth (Betje) 31, 32
 Wolga 138
 Zuid-Amerika 39, 40, 45, 54, 55, 57, 59, 60
 Zuidelijke Nederlanden 18, 19, 23, 26, 73, 75, 80, 85, 91, 92, 102
 Zuidzee 54, 55
 Zuyder See 118
 Zwarte Zee 138
 Zwenen 20, 117, 118, 122, 124, 129, 133, 134, 143
 Zweeds(e) 19, 110, 113-119, 122-125, 127-129, 133-137, 142
 Zwolle 12

Van de Amsterdamse kunstschilder Cornelis Troost werd steeds gedacht dat hij zich voornamelijk bezighield met het schilderen van zijn eigen omgeving. Niets blijkt minder waar. In dit boek toont Troost zich als een belezen man. In het koffiehuis – dé ontmoetingsplaats voor personen van diverse plumaige – ontmoette hij de kring schrijvers, dichters en andere kunstenaars om over het wereldgebeuren te spreken. Waar de een over schreef, gebruikte Troost zijn penseel. Hij kende zijn klassieken en gebruikte allegorische elementen. In zijn schilderijen komt zijn interesse tot uiting in de politieke en militaire geschiedenis van de Republiek, Europa en het overzeese gebied. De auteur neemt u mee naar de eerste helft van de achttiende eeuw, gezien door de vaak kritische ogen van de Orangist Troost. Op ironische wijze laat de kunstschilder zien hoe hij de wereld in zijn tijd zag.

Tien schilderijen zijn geanalyseerd. Van twee ervan wordt de tot nu toe bestaande identificatie betwist en wordt er een nieuwe betekenis tegenovergesteld. Zeven schilderijen, die in een kort tijdsbestek zijn vervaardigd, worden als serie gepresenteerd, waarbij de geschiedenis van de Nederlanden als in een beeldverhaal kan worden afgelezen. Een nu voor het eerst geïnterpreteerd schilderij dat in een museum in Stockholm is te vinden, heeft volgens een aantekening op de achterzijde een intrigerende ontstaansgeschiedenis.

Dit rijk geïllustreerde boek geeft een verrassend nieuwe kijk op bekend en minder bekend werk van Troost.

9 789464 551884